

Jag tyckte det var upphetsande och roligt att få läsa att någon intresserar sig för "en spänst åt linjen" som Anna Brodow skrev i sin recension av den XIVE grafiktriennalen (SvD 5 nov 2010) som fram till den 12/12 2010 visades på Konstakademien i Stockholm och som nu fortsatt till Sundsvall (15/1 – 27/2). Det var länge sedan jag läste något sådant! Spänst åt linjen.... Samtidigt är det svårt att efterlysa en "spänstigt" tecknad linje idag utan att försöka klargöra dess tillverkningsvillkor. Och för att klargöra villkoren, måste man se lite närmare på olika sätt som konst blir till på.

Om man tillåter sig en (grov, men användbar!) generalisering skulle man kunna beskriva det så att konsten i västvärlden, sedan 1960-talet, har delat sig i två huvudspår. Vi ser ett spår där man i tusentals år tillverkat eller bearbetat artefakter för att låta dem förmedla erfarenheter. Nyligen påträffades 120000 år gamla fragment av målningar i Sydafrika, som man tolkat som utförda i ett kommunikativt syfte. Och om man betraktar konsten som ett existentiellt verktyg för mellanmännisklig kommunikation, så är den i och med detta fynd, verkligen rätt gammal...

Det andra huvudspåret, det nya, har ett textmässigt förhållningssätt till konst. Det bottenar i en akademisk, idébaserad konsttradition och fick (Duchamp får ursäkta), av ingen som helst slump, sitt genombrott på den nordamerikanska konstscenen, tidigt 60-tal. Skillnaden mellan dessa två konsttraditioner framträder i olika förhållningssätt till språk och meningsskapande.

Vad som anses skickligt eller oskickligt avgörs, när det gäller bilder (och till exempel linjer), av den regerande skopiska regimens preferenser och i den idébaserade textmässiga traditionen avgörs kvaliteten av den rådande hegemonin i dagens västerländska konstvärld. Den hegemonin ägs sedan några decennier av konstvärdens tongivande institutioner: Museer, konstbiennaler, kuratorer, konstteoretiker, intendenten, kritiker etc. Konst eller inte konst avgörs av detta institutionella konstbegrepp.

Det verbala språket är den nya, textmässiga konsttraditionens grundläggande meningsskapande material, konsten själv, som företeelse, ofta stor del av dess innehåll och ärende och uttolkningen dess högsta punkt.

Problemet är att den där uttolkningen inte har något särskilt intresse av HUR konsten blir till. Man kan lägga ut texten kring vad som helst och vad som helst, som fångar institutionernas intresse, kan på det sättet bli konst. Tillverkningen av eventuella föremål är här av underordnad betydelse. Denna oviktigförklaring av konstens produktionsvillkor speglar vår tids postmoderna konsumtions-mönster där allt kan, eller till och med bör, bli varor att köpas och säljas, men där vi i allmänhet bortser från hur varorna tillverkas.

Konsekvensen för konsten är att det hantverkliga arbetet som krävs för att t ex generera spänstiga linjer, under de senaste decennierna varit utsatt för en hård press, inte minst inom grafiken. Vill man skaffa sig ett handlingsutrymme för att försöka erövra en spänstig linje, så räcker det inte längre att ägna mycket tid åt att titta och teckna för att träna samspelet mellan ögat och handen. Det praktiska arbetet med konsten legitimerar varken konst eller konstnär i vår tid. För att erövra ett konstnärligt handlingsutrymme idag tvingas man snacka (eller skriva) sig till det utrymmet. Och det hantverket, att verbalisera, tar också tid, att lära och att utöva.

Jag är i färd med att byta konstbegrepp. Det institutionella duger inte. Jag vill hellre ha en konstsyn där olikheter och skillnader är utgångspunkter och en personlig bildningsväg i konsten står i centrum. Det vore i alla fall ett konstruktivt sätt att använda vår tids upptagenhet av det individuella. Hellre tolkningsföreträde än tolkningsprivilegium; hellre olika initiativ som slåss om företräde än ett stillasittande institutionellt privilegium. För då skulle vi inte ha någon egentlig anledning att vara sams om konstens uttryck. Men kanske goda anledningar att försöka begripa, och faktiskt komma överens om, vad olikartade bildningsvägar i konsten behöver för att kunna eftersträva sin fulla kapacitet. Då kunde vi måhända räkna med intressant spänst både vad gäller språkligt meningsskapande och tecknade linjer.

Nina Bondeson

skopiska regimer; Christian Metz, fransk filmkritiker (1931 – 1993)

hegemoni: grek; ledarskap (Antonio Gramsci, italiensk politiker och filosof 1891 – 1937)

heterodox; av grek. hetero; annan, olika och doxa; åsikt, uppfattning

Brodows recension finns att läsa på bloggen Brodows Blandning
<http://annabrodowinzaina.wordpress.com>